

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ХЯМЕ
(ФІНЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКА)
СІЛЕЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КАТОВИЦЯХ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ НОРД (КОРОЛІВСТВО НОРВЕГІЯ)
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ІНКЛЮЗІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ:
УСПІШНІ УКРАЇНСЬКІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ**

11 листопада 2025 року, м. Київ

УДК 376.1 + 371.3 + 37.018.1

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» 11 листопада 2025 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2025. 288 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 12 від 19.11.2025 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олена МАРТИНЧУК, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Тетяна СКРИПНИК, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Галина ВАСИЛЬЄВА, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

Ганна СУПРУН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук.

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали й практичні напрацювання учасників конференції щодо розвитку інклюзивної освіти в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Матеріали висвітлюють формування інклюзивного освітнього середовища, систему підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організацію соціально-психологічного супроводу та сучасні підходи до проектування інклюзивного простору. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом, поширенню ефективних практик та професійному зростанню фахівців у сфері інклюзивної освіти.

© Факультет психології, соціальної
роботи та спеціальної освіти

ЗМІСТ

СЕКТОРАЛЬНА ДИСКУСІЯ 1.

ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ПРОСТІР
ДЛЯ РОЗВИТКУ ВСІХ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ*J. Szymczakowska, K. Węsierska*AFFIRMATIVE STUTTERING THERAPY IN ACTION: POLISH
EXPERIENCES WITH THE CARE MODEL AND CAMP DREAM. SPEAK. 14*O. Jauer-Niworowska, M. Kurowska*MEETINGS OF THE PATIENTS' CLUB OF SPEECH-LANGUAGE THERAPY
CENTRE AT THE UNIVERSITY OF WARSAW – OPPORTUNITY TO
SUPPORT PROCESSES OF INCLUSION AND COMMUNICATION ADULTS
WITH NEUROGENIC SPEECH-LANGUAGE DISORDERS 17*Н. М. Бабич*УНІВЕРСАЛЬНИЙ ДИЗАЙН ПІДРУЧНИКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ
ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ 18*М. М. Бакалюк, І. І. Чаговець*ВІД БАР'ЄРІВ ДО НАВЧАННЯ: ЯК ВЕТЕРАНСЬКИЙ ДОСВІД СТАЄ
МОДЕЛЛЮ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ 20*І. В. Білецька, О. О. Самороковська*РОЛЬ ТА ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНОГО ЦЕНТРУ У
СИСТЕМІ КВАЛІФІКОВАНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ 22*А. К. Бровченко*ЕМОЦІЙНА ЕКОЛОГІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОСТОРУ ТА ЇЇ РОЛЬ У
ПІДТРИМЦІ ДІТЕЙ ІЗ КОМУНІКАТИВНИМИ ТРУДНОЩАМИ 25*О. В. Гаєвська*ЦИФРОВА ЕКОСИСТЕМА ЯК ПРОСТІР ДЛЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ:
ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ФОРМУВАННЯ ПАМ'ЯТІ УЧНІВ ІЗ РАС 27*Р. В. Горбіль*ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНА ВЗАЄМОДІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ КОМПОНЕНТ
ДИЗАЙНУ ЛОГОПЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ 29*Е. А. Данілавічюте*РОЛЬ КУЛЬТУРИ ІНКЛЮЗІЇ У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ
ПОТРЕБАМИ 31*К. Зубріліна*ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА КАМ'ЯНСЬКОЇ ШКОЛИ МИСТЕЦТВ №2 33

А. О. Коробова, Н. М. Бабич

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «НЕЙРОЛОГОПЕДИЧНИЙ СУПРОВІД» У СВІТЛІ
СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ 37

О. В. Колишкін

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ
ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ 40

А. В. Король

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ МІЖ ЧАСОМ ВІЯВЛЕННЯ МОВЛЕННЄВИХ
ПОРУШЕНЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЮ КОРЕКЦІЙНОГО ВПЛИВУ В ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ 42

І. А. Кошарний

СТВОРЕННЯ ВИСОКОПРОДУКТИВНОГО НАВЧАЛЬНО-ІНКЛЮЗИВНОГО
СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ З ГЛИБОКИМИ
ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ 44

А. Курєнкова

ЦИФРОВІ РІШЕННЯ ДЛЯ АДАПТАЦІЇ КОНТЕНТУ В ІНКЛЮЗИВНІЙ
ОСВІТІ 46

Т. А. Лигоміна

ПАРТНЕРСЬКА МОДЕЛЬ ВЗАЄМОДІЇ ІРЦ ТА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЯК
ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ
(НА ПРИКЛАДІ ІРЦ №13 ДНПРОВСЬКОГО РАЙОНУ М. КИЄВА ТА
ЛІЦЕЮ №141 «ОРТ» М. КИЄВА) 48

Г. О. Лопатіна

МОДЕЛЬ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ
ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ 50

О. В. Мартинчук

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ 52

В. М. Мельник

ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО
ВІКУ З АУТИЗМОМ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ 54

Л. М. Ніколенко

МОЖЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗВО
ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ 55

І. С. Нохріна, О. В. Швед

ПОЛЬСЬКА МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ІЗ
ІНВАЛІДНІСТЮ 58

Н. Г. Пахомова, Р. О. Павлюк

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-РЕАБІЛІТОЛОГІВ НА СУЧАСНОМУ
ЕТАПІ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ 60

О. Ф. Погорєлова, О. В. Мартинчук

АДАПТУВАННЯ ОСВІТНІХ ВИМОГ ДЛЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ 63

С. І. Салюк, О. В. Мартинчук

SMART-ЦІЛІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ 65

А. О. Сокол, О. В. Мартинчук

ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИХОВАТЕЛЯ З КОМАНДОЮ
СУПРОВОДУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В
ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ 67

О. Ф. Федоренко

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ І ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ:
МОЖЛИВОСТІ, РИЗИКИ ТА ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ 69

В. М. Шевченко

ВІД ІНТЕГРАЦІЇ ДО ІНКЛЮЗІЇ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ
ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ 71

Н. Л. Шнит, Г. І. Васильєва

ОСВІТНЯ БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТ ДЛЯ СТВОРЕННЯ УМОВ
НЕЗАЛЕЖНОГО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ ТА РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ
ДЛЯ КОЖНОГО 73

СЕКТОРАЛЬНА ДИСКУСІЯ 2.

ДИЗАЙН ПОСЛУГ ДЛЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК СИСТЕМА ПІДТРИМКИ ТА РОЗВИТКУ ЇХНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ

А. В. Беззуба, Г. В. Супрун

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ НАВИЧКИ ПЕРЕКАЗУ ТЕКСТУ В
УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 75

М. А. Бекешина, В. А. Литвиненко

ПОДОЛАННЯ ПОРУШЕНЬ ЗВУКОВИМОВИ У ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ЗАСОБАМИ
ТЕАТРАЛІЗОВАНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 77

І. Є. Богданова, О. П. Таран

ФОРМУВАННЯ ПЕРЕДУМОВ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З
АУТИЗМОМ РАННЬОГО ВІКУ З ОПОРОЮ НА МОТОРНУ ІМІТАЦІЮ 79

К. Ю. Бойчук, Н. А. Лопатинська, М. С. Овчаренко

АКТИВІЗАЦІЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО
ШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА
ЗАСОБАМИ КОМУНІКАТИВНОЇ СИСТЕМИ PECS 82

О. О. Гаврилюк, Н. М. Бабич, М. С. Овчаренко СКРИНІНГ МОВЛЕННЄВОЇ ФУНКЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ІЗ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВИМИ ТРАВМАМИ	84
В. М. Галенко, К. О. Тичина, М. С. Овчаренко СКРИНІНГ АРТИКУЛЯЦІЙНОЇ МОТОРИКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПЕРВИННОЇ ДІАГНОСТИКИ ПОРУШЕНЬ ЗВУКОВИМОВИ	87
А. Ю. Гаєр, Г. І. Васильєва ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ ЗОРОВИМИ ТРУДНОЩАМИ	90
Ю. О. Гладисhevська, В. А. Литвиненко ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ ІНІЦІАТИВИ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА	92
Д. С. Горбатко, Г. І. Васильєва ФОРМУВАННЯ АРТИКУЛЯЦІЙНОГО ПРАКСИСУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ІГРОВИМИ ЗАСОБАМИ	94
В. Ю. Данильченко, Е. А. Данілавічюте ІНТЕРАКТИВНА ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ФОНЕМ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ФОНЕМАТИЧНОГО КОМПОНЕНТА МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ	96
М. Є. Діденко, Т. В. Скрипник ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ	98
Х. В. Дзюбук, Н. М. Руденко РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВИХ НАВИЧОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З РАС ЗАСОБАМИ ГРИ	100
І. В. Дмитрієва, А. С. Іваненко ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ УЧНЯМИ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ОСВІТНИМИ ТРУДНОЩАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	102
М. С. Дорош, Г. І. Васильєва ОСОБЛИВОСТІ АВТОМАТИЗАЦІЇ СВИСТЯЧИХ ЗВУКІВ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ..	103
Н. О. Драник, Г. В. Супрун ОСОБЛИВОСТІ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ	106
В. Д. Дробович, Н. М. Бабич РОЗВИТОК ПРИКМЕТНИКОВОГО СЛОВНИКА У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	108

Н. В. Засєркова

РАННЄ ВТРУЧАННЯ: ЛОГОПЕДИЧНИЙ АСПЕКТ 110

О. В. Затинайко

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ В МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ: СТРАТЕГІЇ, ВИКЛИКИ
ТА ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ 112

Д. О. Заяц, Г. В. Супрун

ФОРМУВАННЯ СЛУХОВОГО ГНОЗИСУ У ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ЗАСОБАМИ
ЛОГОРИТМІКИ 114

А. Ю. Здерчук

ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО САМООРГАНІЗАЦІЇ У ДІТЕЙ
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ З ОПОРОЮ НА
АВТОРСЬКУ ІНТЕРАКТИВНУ МЕТОДИКУ «ЧАС» 116

Н. Г. Іваненко, О. П. Таран

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У
ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 119

С. Т. Ільченко, Н. М. Бабич

ДІАГНОСТИКА ПРИЙМЕННИКОВО-ВІДМІНКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ У
ДІТЕЙ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 121

Ю. В. Ільченко, В. А. Литвиненко

ЗАСОБИ ЕРГОТЕРАПІЇ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОГО
ДИХАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 123

С. Г. Іроні, Т. В. Скрипник

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБУ «КЛАСНИЙ ЧАРІВНИК» ДЛЯ РОЗВИТКУ
КОМАНДНИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ ТА ЇХНІХ ОДНОЛІТКІВ ... 125

Є. Р. Кадирова, Г. І. Васильєва

СИСТЕМА РОБОТИ НАД БАЙКАМИ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО
ЧИТАННЯ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 127

В. А. Калюжна, О. П. Таран

СТАН СФОРМОВАНOSTІ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ 129

Т. Д. Кравченко, В. А. Литвиненко

РОЗВИТОК АКТИВНОГО СЛОВНИКА У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ В ІГРОВІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ 131

К. С. Кравчук, М. С. Овчаренко, С. О. Логвиненко

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИХ
УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 133

О. О. Красненко, Г. В. Супрун ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВИХ НАВИЧОК В УЧНІВ З АУТИЗМОМ З ОПОРОЮ НА МЕТОД СЕНСОРНО-ІНТЕГРАТИВНОЇ ТЕРАПІЇ	134
М. О. Купченкова, О. В. Мартинчук МЕТОД СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЯК ЗАСІБ ПЕДАГОГІЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	136
В. О. Кушнарєва, Р. О. Павлюк ОСОБЛИВОСТІ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА	138
А. П. Кушнірчук, Т. В. Хомик, С. О. Логвиненко ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ НАВИЧКИ МОВНОГО АНАЛІЗУ ТА СИНТЕЗУ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ	141
М. В. Лазаренко, Р. О. Павлюк РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ ЗАСОБАМИ КОМУНІКАТИВНОЇ СИСТЕМИ PECS	144
В. Р. Левчук, О. А. Козлюк ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДЕНВЕРСЬКОЇ МОДЕЛІ РАННЬОГО ВТРУЧАННЯ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА	147
Н. А. Лопатинська НЕЙРОПРОПИСИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГРАФОМОТОРНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	149
М. М. Мартинчук, Г. І. Васильєва ПОЛІСЕНСОРНИЙ ПІДХІД У РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ: ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИКИ «ГАРНОГО СТАРТУ»	151
М. М. Михальченко, О. П. Таран ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙМАННЯ ТА РОЗУМІННЯ ЗВЕРНЕНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЬМИ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	153
В. М. Міронова ДЕНВЕРСЬКА МОДЕЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З РАС В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	155
В. М. Мошина, Е. А. Данілавічюте ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ КАТЕГОРІЙ ВІДМІНКА ТА РОДУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ІНШОМОВНИХ РОДИН	157

О. Ю. Невмержицька

РОЛЬ РАННЬОГО ЛОГОПЕДИЧНОГО ВТРУЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ ДО ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ 159

І. М. Омельченко, В. В. Кобильченко, Л. О. Федорович

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ДИЗАЙН КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ ПОСЛУГИ «РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ» ДЛЯ УЧНІВ 1-4 РОКІВ НАВЧАННЯ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ КОГНІТИВНОГО РОЗВИТКУ 162

Т. О. Онопрієнко, Н. А. Лопатинська, М. С. Овчаренко

СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ПОРУШЕНЬ ЧИТАННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ 164

Т. Ю. Орехва, Г. І. Васильєва

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З НАВЧАЛЬНИМИ ТРУДНОЩАМИ 166

І. М. Орленко, Є. В. Цесельська

ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ ЛОГОПЕДА З ДІТЬМИ РАННЬОГО ВІКУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ПРОСТОРІ 168

В. Ю. Пінчук, К. О. Тичина, І. І. Папп

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ВИМОВИ ПРИГОЛОСНИХ ЗВУКІВ У ДІТЕЙ ІЗ ДИТЯЧОЮ АПРАКСІЄЮ МОВЛЕННЯ 170

А. Ю. Піонтковська, Ю. М. Найда

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ МОВЛЕННЄВОЇ АКТИВНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ 174

Є. С. Плахова

ФОРМУВАННЯ АВТОНОМНОСТІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДІ З ІНВАЛІДНІСТЮ: ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ «ТРЕНУВАЛЬНА КВАРТИРА» 176

К. О. Подпалова

НЕЙРОДИНАМІЧНА НЕДОСТАТНІСТЬ ЯК ПРИЧИНА ШКІЛЬНИХ ТРУДНОЩІВ 178

Н. В. Радченко, О. П. Таран

СТАН СФОРМОВАНOSTІ НАВИЧОК ВЕДЕННЯ ДІАЛОГУ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА 179

В. О. Самоткан, О. П. Таран

СТАН СФОРМОВАНOSTІ МОТИВАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ЛОГОПЕДИЧНИХ ЗАНЯТЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 181

А. А. Селезень, Г. В. Супрун

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ СЛУХО-МОВЛЕННЄВОЇ ПАМ'ЯТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА 183

А. А. Соболева, Г. І. Васильєва

РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 185

Ю. О. Соколенко, О. П. Таран

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ЗАСОБАМИ ШУМОВИХ МУЗИЧНИХ
ІНСТРУМЕНТІВ 187

Р. В. Устюк, О. П. Таран

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ АРТИКУЛЯЦІЙНОГО ПРАКСИСУ У
ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДИЗАРТРІЄЮ 189

Т. В. Хомик, К. О. Тичина, С. О. Логвиненко

НАПРЯМИ ОБСТЕЖЕННЯ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ У
ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 192

Л. В. Шаповал, Г. В. Супрун

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДІВ ІЗ НАУКОВО ДОВЕДЕНОЮ
ЕФЕКТИВНІСТЮ ЗАДЛЯ СТАНОВЛЕННЯ ЗДАТНОСТІ ДО
МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У ПІДЛІТКІВ З АУТИЗМОМ 196

Ю. В. Шерепенко, Т. В. Хомик

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ СЛОВЕСНО-ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ
У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 199

А. О. Ярошевська, К. О. Тичина, М. С. Овчаренко

ДІАГНОСТИЧНА ПРОЦЕДУРА ОБСТЕЖЕННЯ ФОНАЦІЙНОГО
ДИХАННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 202

СЕКТОРАЛЬНА ДИСКУСІЯ 3.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

О. О. Базилевська

ВИКОРИСТАННЯ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ У НАВЧАННІ ДІТЕЙ З
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ
ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ ТА
ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ 205

М. Г. Буйняк

ЗДАТНІСТЬ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА ЯК
КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО КОРЕКЦІЙНОГО ПЕДАГОГА 206

Т. Василенко, Н. Д. Вінник

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ВЧИТЕЛІВ У ВПРОВАДЖЕННІ
ІНКЛЮЗІЇ 208

О. М. Денисюк, О. П. Таран

РЕСУРСИ АРТТЕРАПІЇ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ 211

Л. М. Дибань

ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ВОЄННОГО СТРЕСУ У СТОСУНКАХ
ПОДРУЖЖЯ 213

С. С. Жорова

ПЕРЕЖИВАННЯ ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ
ВТРАТИ БЛИЗЬКОЇ ЛЮДИНИ 217

Я. Загута-Візер

ПРИНЦИПИ УСПІШНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ФАХІВЦІВ У
МІЖДИСЦИПЛІНАРНІЙ КОМАНДІ СУПРОВОДУ 219

Н. М. Захарова, Н. В. Мацейко, Н. О. Борисенко

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ВНУТРІШНЬО
ПЕРЕМІЩЕНИХ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЯК АКТУАЛЬНА СУСПІЛЬНА
ПРОБЛЕМА 222

Т. Звіряк, Л. Котлова

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ІНКЛЮЗИВНОГО
НАВЧАННЯ 224

О. В. Зінченко, А. О. Стасевич

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ІЗ ТОЛЕРАНТНІСТЮ ДО
НЕВИЗНАЧЕНОСТІ У РОЗРІЗІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ПІДТРИМКИ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ 226

С. М. Каліщук, М. Французова

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ЗВ'ЯЗКУ У ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКИХ
СТОСУНКАХ 228

М. О. Ковалевська, О. П. Таран

РОЗВИТОК КОГНІТИВНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО
ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ ЗАСОБАМИ ІГРОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ 230

О. О. Козут

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ ЧИ
РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА ПІД ЧАС ВІЙНИ В ОСВІТНЬОМУ
ПРОСТОРІ 232

Н. О. Козак, І. А. Власенко

ЕФЕКТИВНА ПОДРУЖНЯ КОМУНІКАЦІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ:
РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ 234

Л. С. Козій, О. П. Таран

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ
ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА В УМОВАХ
ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНОГО ЦЕНТРУ 236

О. В. Коломійчук, О. Р. Ткачишина

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ

ВИКЛАДАЧІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ У КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМИ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	238
Б. В. Кондратюк	
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ АДАПТАЦІЇ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ПРИ ЗАРАХУВАННІ ДО ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	240
О. Є. Кузнєцова, А. В. Дуля	
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	244
Г. М. Левицька, Ю. М. Шевченко	
АСИСТЕНТ ВИХОВАТЕЛЯ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ГРУПІ	246
М. М. Лехолетова	
НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	249
І. О. Літченко, Г. В. Супрун	
РЕСУРСИ КОМАНДНОГО СУПРОВОДУ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ	251
В. Лях	
БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ ДЛЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ПРИЙМАЮЧІЙ ГРОМАДІ: ВИКЛИКИ ДЛЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	253
О. С. Охріменко, І. О. Сасіна	
КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ДО СЕРТИФІКАЦІЇ ІНСТРУКТОРІВ З ОРІЄНТУВАННЯ В ПРОСТОРІ ТА МОБІЛЬНОСТІ В США	255
М. Павленко, О. Берлюта	
СПІВПРАЦЯ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ .	257
О. І. Проскурняк	
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	260
Л. Прядко	
ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМАНДИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	261
К. О. Рябокінь, В. П. Кутішенко	
ГАРМОНІЗАЦІЯ СТИЛІВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ ЯК УМОВА ПРОФІЛАКТИКИ ТРИВОЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ	263
О. Салата	
АДАПТИВНІ МОЖЛИВОСТІ АТРИБУТИВНОГО СТИЛЮ ОСІБ З ПСИХОСОМАТИЧНИМИ РОЗЛАДАМИ	265

І. Ю. Сичова, В. В. Левченко

ОСОБЛИВОСТІ ДЕЗАДАПТИВНИХ СТРАТЕГІЙ ПОВЕДІНКИ ОСІБ З ПСИХОСОМАТИЧНИМИ РОЗЛАДАМИ 269

Т. П. Спіріна, Я. В. Мартинюк

ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ 271

О. В. Старинська

СОЦІАЛЬНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК РЕСУРС СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ УЧАСНИКІВ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 273

Л. П. Стасюк, Н. В. Шевчук

МОДЕЛІ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ДІТЯМ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ 275

О. А. Столярчук

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ 277

О. П. Таран

ПРИКЛАДНІ КОНЦЕПЦІЇ ЗАСТОСУВАННЯ АРТЗАСОБІВ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА 279

А. В. Фролкова, О. М. Боровицька

ВРОДЖЕНІ ОСОБЛИВОСТІ ЯК ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ 281

А. О. Хачатрян, І. А. Власенко

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ УСВІДОМЛЕНОГО СТАВЛЕННЯ БАТЬКІВ ДО ПРЕ- ТА ПЕРИНАТАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ 283

Ю. М. Шевченко, С. О. Шевченко

ІНКЛЮЗИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ І ЛІДЕРСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА У СТРУКТУРІ КОМАНДИ СУПРОВОДУ ОСІБ З ООП 285

О. Д. Шелудько, О. П. Таран

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ 287

І. О. Шиловський, В. І. Жуков

СОЦІАЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ СТОСОВНО ВЧИТЕЛІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 289

Ю. В. Шерепенко, м. Київ
yvsherepenko.fpsrso24m@kubg.edu.ua
Т. В. Хомик, м. Київ
t.khomyk@kubg.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ СЛОВЕСНО-ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ

Формування мислення на ранніх етапах життя та у дошкільному віці відбувається через контакт з дорослими під час навчально-виховної роботи, повсякденних ситуацій та різноманітних ігор. Як зазначають Р. Павелків та О. Цигипало, на початку дошкільного віку відбувається становлення різних видів розумової діяльності, серед яких поступово формуються основні інтелектуальні процеси. Окрім того, у цей період закладаються передумови до формування словесно-логічного та критичного мислення, що стають основою для подальшого розвитку особистості. Дитина починає ставити запитання, прагне до пояснень і розуміння, здійснює узагальнення, робить висновки, розмірковує, що свідчить про спадкоємний зв'язок між її мисленням і мисленням дорослої людини [1].

У процесі становлення мислення дитина поступово оволодіває інтелектуальними діями, що забезпечують формування логічних висновків і суджень. А саме: вчиться аналізувати та узагальнювати інформацію; встановлювати подібності й відмінності між предметами; об'єднувати їх за спільними ознаками; виокремлювати головне та впорядковувати за певними правилами. Водночас розвиваються індуктивні й дедуктивні форми мислення, що відображає перехід від конкретно-практичного до словесно-логічного рівня пізнання (К. Суятинова). У старшому дошкільному віці за допомогою мовлення дитина починає здійснювати мисленнєві дії в уяві, розширюючи спектр операцій аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення. Як зазначають А. Богуш, С. Козлова, Н. Люблінська, Г. Фадіна та ін., на цьому етапі формуються уміння виокремлювати істотні ознаки предметів, здійснювати логічні порівняння, пояснювати причини явищ і робити обґрунтовані висновки [2; 3]. Отже, розвиток мислення дошкільника характеризується переходом до оперування елементами словесно-логічного мислення, що створює основу подальшого інтелектуального зростання.

Очевидним є те, що будь-які труднощі у функціонуванні мовлення справляють негативний вплив на розвиток мислення дітей дошкільного віку. Дані припущення підтверджують численні наукові розвідки українських вчених (І. Брушневська, А. Воронова, Ю. Гаркуша, С. Конопляста, Ю. Рібцун, Т. Сак, Є. Соботович та ін.), наголошуючи на звуженій уяві, обмеженій здатності до створення нових образів та ідей, труднощах у варіативності мисленнєвих дій і пошуку нестандартних рішень, спостерігається слабкість аналітико-синтетичної

діяльності, низький рівень абстрагування та узагальнення, складність у розумінні змістової сторони явищ, тощо. Додатково вченими відзначено уповільнений темп мислення, що ускладнює здатність дітей переключатися з одного виду розумової діяльності на інший [4].

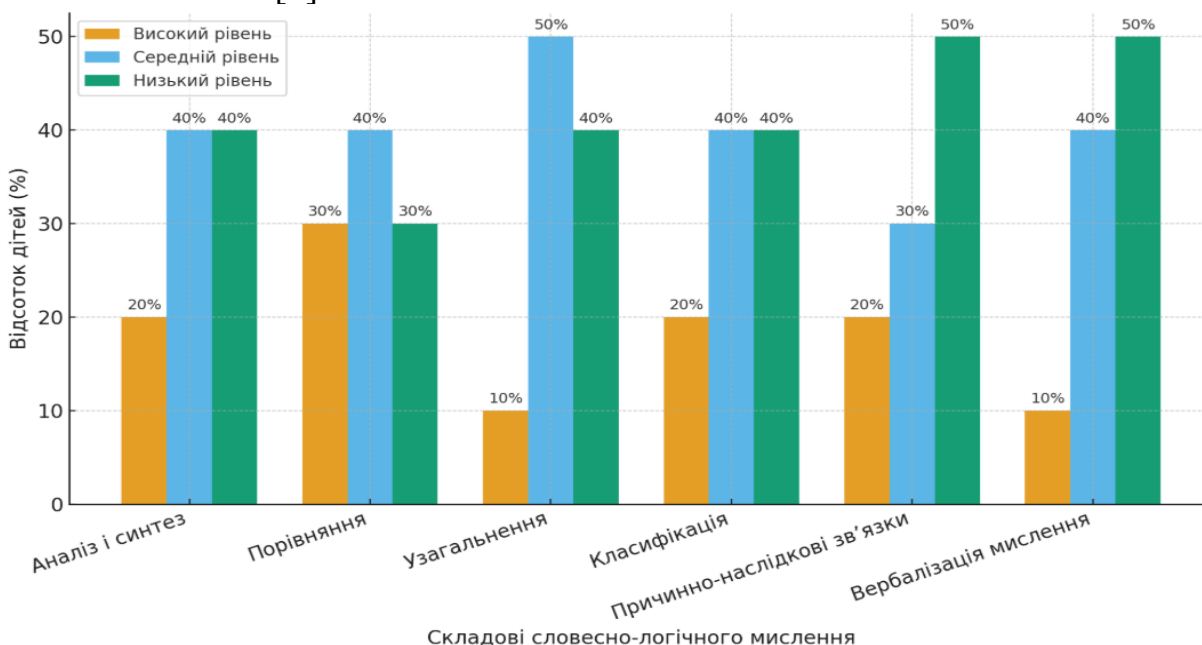

Рис.1 Рівні сформованості основних складових словесно-логічного мислення у дітей старшого дошкільного віку із мовленнєвими труднощами

Варто зазначити, що означені припущення знайшли своє обґрунтування за результатами проведеного дослідження стану сформованості основних складових словесно-логічного мислення (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, класифікація, причинно-наслідкові зв'язки та вербалізація) у дітей старшого дошкільного віку із мовленнєвими труднощами (див. Рис.1.).

Отже, найвищі показники спостерігаються у завданнях на порівняння, де 30 % дітей показали високий рівень, 40% – середній і 30% – низький. Дещо нижчі, але також відносно позитивні результати виявлено за компонентом аналіз і синтез (20% – високий, 40% – середній, 40% – низький), що свідчить про достатньо розвинене вміння виокремлювати частини, об'єднувати їх у ціле та знаходити «зайві» об'єкти, особливо за умови опори на наочність.

Натомість, у компонентах узагальнення, класифікації та причинно-наслідкових зв'язків більшість дітей продемонстрували середній і низький рівні (від 40% до 50% низьких результатів). Це свідчить про труднощі у виокремленні суттєвих ознак, встановленні логічних зв'язків між предметами, доборі узагальнюючих понять та формулюванні висновків. Найбільш вразливим компонентом стала вербалізація мислення: лише 10% дітей досягли високого рівня, тоді як половина учасників (5%) показала низький рівень. У більшості

випадків розповіді дітей були неповними, з порушенням послідовності або без логічного завершення.

Узагальнюючи результати, можна зробити висновок, що провідним рівнем розвитку словесно-логічного мислення у дітей із мовленнєвими труднощами є середній, при цьому найбільш сформованими є операції аналізу, синтезу та порівняння, а найменш – вербалізація мислення та встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

Отримані результати підтверджують необхідність спеціально організованої системи корекційно-розвиткового впливу, що спрямований на вдосконалення логічних операцій через мовленнєві ігрові завдання, сюжетно-рольові ігри та використання наочно-практичних технологій (зокрема, конструктивно-ігрових методів типу «LEGO-LOGO»), що сприятимуть підвищенню рівня словесно-логічного мислення та зв'язного мовлення в дітей із мовленнєвими труднощами.

Отже, узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна стверджувати, що формування словесно-логічного мислення у дітей старшого дошкільного віку є складним і поступовим процесом, тісно пов'язаним із мовленнєвим розвитком та пізнавальною активністю. За умови нейротипового розвитку цей період характеризується формуванням умінь аналізувати, порівнювати, узагальнювати, класифікувати об'єкти й явища, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та вербалізувати власні судження. Натомість, у дітей із мовленнєвими труднощами спостерігається зниження рівня сформованості логічних операцій, зокрема у процесах узагальнення, класифікації, встановлення логічних зв'язків і вербалізації мислення. Це свідчить про обмеженість їхнього когнітивного досвіду, недостатність мовленнєвих засобів для оформлення думки та потребу в здійсненні цілеспрямованого корекційно-розвиткового впливу.

Список використаних джерел:

1. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: підручник. 2-ге вид., випр. Київ: Академвидав, 2015. 398 с.
2. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Вікова психологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 384 с.
3. Суятинова К. В. Розвиток логічного мислення у дітей старшого дошкільного віку. *Педагогіка та психологія: Вісник Міжрегіональної Академії управління персоналом*. 2024. №3. С. 101–106.
5. Соботович Є. Ф. Психолінгвістичні засади подолання мовленнєвих порушень у дітей. Київ: Логос, 2006. 254 с.

А. О. Ярошевська, м. Київ
aoyaroshevska.fpsrso24m@kubg.edu.ua
К. О. Тичина, м. Київ
k.tychyna@kubg.edu.ua
М. С. Овчаренко, м. Київ
m.ovcharenko@kubg.edu.ua

ДІАГНОСТИЧНА ПРОЦЕДУРА ОБСТЕЖЕННЯ ФОНАЦІЙНОГО ДИХАННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ

Фонаційне дихання розглядається як один із провідних компонентів мовленнєвого розвитку дитини, що забезпечує повноцінне голосоутворення, чітку артикуляцію, плавність і мелодійність мовлення. На відміну від фізіологічного, воно передбачає свідому регуляцію повітряного струменя та координацію дихальних, фонаційних і артикуляційних рухів. Під час мовлення видих повинен бути довшим і керованим, що створює оптимальні умови для фонації та правильного темпоритмічного малюнка висловлювання.

Дослідження Н. Бабич та Я. Гомон [1], Н. Лопатинської та Т. Хомик [4], Т. Осадчої [6], підтверджують, що ефективне формування фонаційного дихання у дітей дошкільного віку потребує системної організації логопедичної роботи, спрямованої на розвиток дихальної координації, сили та тривалості видиху. Недостатня сформованість цієї функції зумовлює порушення звуковимови, ритму, інтонаційної виразності, а також звичку «мовлення на вдосі». Отже, діагностика стану фонаційного дихання у дітей молодшого дошкільного віку з мовленнєвими труднощами є необхідною передумовою для розроблення ефективної індивідуальної стратегії логопедичного впливу.

Метою діагностичної процедури є визначення рівня сформованості компонентів фізіологічного та фонаційного типів дихання, які забезпечують повноцінне функціонування системи дихання, голосоутворення та артикуляції у дитини. Ця процедура дозволяє оцінити стан і функціональні характеристики дихальної функції, що є необхідними для здійснення голосоутворення, артикуляції та забезпечення плавності мовлення, а також визначити ступінь їхньої узгодженості та стійкості під час мовленнєвої діяльності. Завданнями обстеження є: виявлення якісних і кількісних характеристик дихальних процесів (глибини, ритму, тривалості видиху, стійкості дихання); оцінка відповідності компонентів фізіологічного та фонаційного дихання вимогам мовленнєвої діяльності; визначення рівня узгодженості дихання з голосоутворенням і артикуляцією; установлення напрямів подальшої стратегії логопедичного впливу, спрямованої на формування повноцінного фонаційного дихання.

Для дослідження цього аспекту рекомендується використовувати систему спеціально підібраних методик і проб, відібраних за критеріями надійності,